

راهنمای اخذ وجه تضمین اولیه (طبق مصوبه هیئت پذیرش در خصوص تخفیف بین سررسیدها)

شرکت بورس کالای ایران (سهامی عام)

مدیریت توسعه بازار مشتقه

بر اساس مصوبه هیئت پذیرش در خصوص تخفیف بین سررسید، مشتریان در صورت اخذ موقعیت‌های تعهدی غیر هم جهت در نمادهای مختلف، می‌توانند علاوه بر پوشش ریسک خود، از تخفیف بین سررسیدها برخوردار گردند. بدین ترتیب که بیشینه موقعیت‌های تعهدی باز خرید و فروش مشتری معیار اخذ وجه تضمین اولیه قرار می‌گیرد. این درحالیست که قبل از اجرای این فرآیند، وجود وجه تضمین اولیه در حساب در اختیار، به ازای هر موقعیت تعهدی خرید و یا فروش جدید، بدون توجه به موقعیت‌های فعلی الزامی بود.

متن حاضر، برای آشنایی بیشتر با نحوه اعمال این فرآیند، با ارائه مثال‌های گوناگون به تشریح و توضیح نحوه اخذ وجه تضمین اولیه در شرایط مختلف می‌پردازد.

مثال ۱:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۵	
GCAZ91		
GCDY91		
GCBA91		

موقعیت‌های تعهدی باز	۵
مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۵
مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۰
تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

مشتری جهت اخذ ۵ موقعیت تعهدی خرید فوق می‌بایست به میزان ۵ وجه تضمین اولیه به حساب در اختیار خود واریز کند.

مثال ۲:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۵	
GCAZ91		۳
GCDY91		
GCBA91		

موقعیت‌های تعهدی باز	۸
مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۵
مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۳
تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

مشتری مطابق جدول فوق اقدام به اخذ ۸ موقعیت تعهدی باز می‌کند. از آنجایی که موقعیت‌های تعهدی وی غیر هم‌جهت می‌باشد، از تخفیف بین سررسید بهره‌مند شده و می‌بایست مبلغی به میزان ۵ وجه تضمین اولیه (بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید و فروش) در حساب در اختیار خود واریز کند. این در حالی است که قبل از تصویب این مصوبه، مشتری جهت اخذ موقعیت‌های فوق، مبلغی به میزان ۸ وجه تضمین اولیه به حساب خود واریز می‌کرد.

مثال ۳:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۵		موقعیت‌های تعهدی باز	۱۰
GCAZ91		۳	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۵
GCDY91		۲	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۵
GCBA91			تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

در ادامه مثال قبل، با وجود اینکه مشتری ۲ موقعیت تعهدی فروش جدید در نماد GCDY91 اخذ می‌کند، نیازی به واریز وجه تضمین اولیه ندارد چراکه موقعیت‌های تعهدی وی غیرهم‌جهت بوده و بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش وی، نسبت به مثال قبل، همچنان ۵ می‌باشد.

مثال ۴: در ادامه مثال ۳، با اخذ ۲ موقعیت تعهدی فروش در نماد GCAB91:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳ ۵	۰ ۳
GCAZ91		۳
GCDY91		۲
GCBA91		

طبق جدول فوق با اخذ ۲ موقعیت تعهدی معکوس اقدام به بستن ۲ موقعیت تعهدی خرید خود در آن نماد کند، مطابق جدول فوق در آن نماد فقط ۳ موقعیت تعهدی باز خرید برای خود ایجاد کرده است.

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۳	۰	موقعیت‌های تعهدی باز	۸
GCAZ91		۳	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۵
GCDY91		۲	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۳
GCBA91			تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

در اینجا با وجود اینکه در مجموع، موقعیت‌های تعهدی باز وی در همه نمادها نسبت به قبل کاهش داشته است، ولی همچنان بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش وی ۵ می‌باشد و وجود مبلغی به میزان ۵ وجه تضمین اولیه در حساب وی الزامی است.

مثال ۵:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۳	۰	موقعیت‌های تعهدی باز	۱۰
GCAZ91		۳	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۵
GCDY91		۲	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۵
GCBA91	۲		تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

با وجود اینکه مشتری، ۲ موقعیت تعهدی خرید جدید در نماد GCBA91 اخذ نموده است، نیازی به واریز وجه تضمین اولیه به ازای این ۲ موقعیت تعهدی ندارد؛ چراکه همچنان بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش وی ۵ می‌باشد.

مثال ۶: در ادامه مثال ۵، با اخذ ۲ موقعیت تعهدی خرید در نماد GCAZ91:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳	۰
GCAZ91	۰	۱ ۳
GCDY91		۲
GCBA91	۲	

در مثال ۵، مشتری در نماد GCAZ91 فقط ۳ موقعیت تعهدی فروش داشت؛ طبق جدول فوق اگر با اخذ ۲ موقعیت تعهدی در جهت معکوس، اقدام به بستن ۲ موقعیت تعهدی فروش خود در نماد GCAZ91 کند، مطابق جدول فوق یک موقعیت تعهدی فروش در نماد GCAZ91 خواهد داشت.

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۳	۰	موقعیت‌های تعهدی باز	۸
GCAZ91	۰	۱	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۵
GCDY91		۲	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۳
GCBA91	۲		تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۵

در این حالت، در مجموع، موقعیت‌های تعهدی باز وی در کل نمادها ۸ می‌باشد که با وجود کاهش نسبت به حالت قبل (مثال ۵)، بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش وی همچنان ۵ می‌باشد، در نتیجه می‌بایست وجه تضمین اولیه به ازای ۵ موقعیت تعهدی، در حساب در اختیار وی موجود باشد.

مثال ۷: در ادامه مثال ۶، با اخذ ۶ موقعیت تعهدی خرید در نماد GCDY91:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳	۰
GCAZ91	۰	۱
GCDY91	۴	۰
GCBA91	۲	

مشتری در مثال ۶ در نماد GCDY91 فقط ۲ موقعیت تعهدی فروش باز داشت. در اینجا طبق جدول فوق، با اخذ ۶ موقعیت تعهدی در جهت معکوس در همان نماد، نه تنها ۲ موقعیت تعهدی فروش خود را بسته است، بلکه باعث ایجاد ۴ موقعیت تعهدی خرید جدید نیز در آن نماد (GCDY91) شده است.

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳	۰
GCAZ91	۰	۱
GCDY91	۴	۰
GCBA91	۲	

موقعیت‌های تعهدی باز	۱۳
مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۹
مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۱
تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۹

او در مجموع، ۹ موقعیت تعهدی خرید باز و ۱ موقعیت تعهدی فروش باز برای خود ایجاد می‌کند. در نتیجه با در نظر گرفتن تخفیف بین سررسیدها، می‌بایست وجه تضمین اولیه متناسب با بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش (در اینجا ۹ موقعیت تعهدی خرید) در حساب در اختیار وی موجود باشد.

مثال ۸: در ادامه مثال ۷، با اخذ ۲ موقعیت تعهدی خرید در نماد GCAZ91:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳	۰
GCAZ91	۱	۰
GCDY91	۴	۰
GCBA91	۲	

مشتری نسبت به مثال قبل که در نماد GCAZ91 فقط ۱ موقعیت تعهدی فروش باز داشت، با اخذ ۲ موقعیت تعهدی خرید در آن نماد طبق جدول فوق، ۱ موقعیت تعهدی فروش خود را بسته و ۱ موقعیت تعهدی خرید جدید (در همان نماد GCAZ91) برای خود ایجاد نموده است.

در نهایت طبق جدول صفحه بعد، تنها ۱۰ موقعیت تعهدی خرید باز برای خود ایجاد می‌کند.

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۳	۰	موقعیت‌های تعهدی باز	۱۰
GCAZ91	۱	۰	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۱۰
GCDY91	۴	۰	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۰
GCBA91	۲		تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۱۰

در نتیجه می‌بایست وجه تضمین اولیه متناسب با بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش (در اینجا ۱۰ موقعیت تعهدی خرید) در حساب در اختیار وی موجود باشد. در واقع در این مثال مشتری با اخذ موقعیت‌های هم‌جهت (خرید) در نمادهای مختلف، امکان استفاده از تخفیف بین سررسید را از خود سلب نموده است.

مثال ۹: در ادامه مثال ۸، با اخذ ۹ موقعیت تعهدی فروش در نماد GCBA91:

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش
GCAB91	۳	۰
GCAZ91	۱	۰
GCDY91	۴	۰
GCBA91	۰	۷

در مثال قبل مشتری در نماد GCBA91 فقط ۲ موقعیت تعهدی خرید باز داشت که در اینجا طبق جدول فوق، با اخذ ۹ موقعیت فروش در همان نماد، نه تنها ۲ موقعیت تعهدی خرید خود را در آن نماد بسته است، بلکه باعث ایجاد ۷ موقعیت تعهدی فروش جدید نیز شده است.

	موقعیت تعهدی خرید	موقعیت تعهدی فروش		
GCAB91	۳	۰	موقعیت‌های تعهدی باز	۱۵
GCAZ91	۱	۰	مجموع موقعیت‌های تعهدی خرید باز	۸
GCDY91	۴	۰	مجموع موقعیت‌های تعهدی فروش باز	۷
GCBA91	۰	۷	تعداد وجه تضمین اولیه مورد نیاز	۸

مشتری در این حالت، در مجموع نمادها، ۸ موقعیت تعهدی خرید باز و ۷ موقعیت تعهدی فروش باز برای خود ایجاد می‌کند که می‌بایست وجه تضمین اولیه متناسب با بیشینه موقعیت‌های تعهدی خرید یا فروش (در اینجا ۸ موقعیت تعهدی خرید) در حساب در اختیار وی موجود باشد.